

Elżbieta Czarny, Paweł Folfas

O euro - informacja o seminarium

International Journal of Management and Economics 30, 207-209

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

O euro – informacja o seminarium

W dniu 2 marca 2011 r. odbyło się kolejne otwarte seminarium naukowe Kolegium Gospodarki Światowej poświęcone wpływowi integracji monetarnej na wymianę towarową w warunkach kryzysu gospodarczego. Przedmiotem dyskusji były wyniki badań międzyuczelnianego zespołu w składzie: dr hab. Elżbieta Czarny (Instytut Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych SGH), dr Katarzyna Śledziewska (Uniwersytet Warszawski), dr Bartosz Witkowski (Instytut Ekonometrii SGH) oraz mgr Paweł Folfas (doktorant Instytutu Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych SGH). Projekt zrealizowano w ramach I Konkursu Komitetu Badań Ekonomicznych Narodowego Banku Polskiego¹.

Wyniki badania przedstawiła dr Katarzyna Śledziewska, prezentując na początku przegląd literatury dotyczącej zarówno teorii integracji monetarnej, jak i badań empirycznych odnośnie do unii monetarnych, w tym zwłaszcza strefy euro. Podkreśliła, że choć teoria traktuje intensyfikację handlu wewnątrz obszaru zintegrowanego jako jedną z głównych korzyści z integracji monetarnej, to ani dane statystyczne dotyczące strefy euro, ani empiryczny test modelu ekonomicznego nie potwierdzają tych predykcji. Wskazała możliwe przyczyny takiego stanu, a wśród nich następujące:

- wyczerpanie pozytywnych efektów handlowych na wcześniejszych etapach integracji europejskiej,
- odchodzenie państw strefy euro od wymiany towarowej i zastępowanie jej przepływami usług oraz czynników produkcji,
- zaniżanie statystyk wolumenu handlu w deklaracjach VAT przedsiębiorstw (głównie korporacji transnarodowych) powodowane chęcią unikania obciążeń podatkowych,
- rosnąca wymiana handlowa państw strefy euro z państwami trzecimi, zwłaszcza słabiej rozwiniętymi (Chinami, Indiami oraz państwami Ameryki Łacińskiej),
- zmienność kursu walutowego wspólnej waluty europejskiej wobec innych kluczowych walut.

Za ważną przyczynę autorzy badania uznali także spadek intensywności handlu zagranicznego na skutek kryzysu gospodarczego 2007–2008, odczuwany przede wszystkim przez kraje wysoko rozwinięte, a zatem również i przez strefę euro. Autorzy bada-

nia podkreślili, że nie tylko rachunek ekonomiczny leżał u podstaw utworzenia strefy euro. Jest ona bowiem przede wszystkim projektem politycznym. Wobec tego trudno jest oceniać strefę euro wyłącznie na podstawie efektywności jej funkcjonowania, choć oczywiście nie należy pomijać ekonomicznych skutków europejskiej integracji monetarnej.

W dalszej części seminarium odbyła się dyskusja, która skoncentrowała się wokół kluczowego wniosku wynikającego z badania, a dotyczącego braku jednoznacznych dowodów empirycznych pozytywnego wpływu integracji monetarnej na wzrost wymiany towarowej państw strefy euro. Uczestnicy seminarium odnosili się do przedstawionych wcześniej prawdopodobnych przyczyn oraz wskazywali inne, potencjalne, źródła tego zjawiska, często daleko wykraczające poza kwestie bezpośrednio związane z handlem międzynarodowym i integracją monetarną. Szczególnie dużo mówiono o ograniczonym potencjale wymiany towarowej wewnątrz strefy euro po kilkudziesięciu latach jej dynamicznego wzrostu w rozszerzającej się Unii Europejskiej. W tym kontekście rozważano również, jak duże są koszty transakcyjne handlu, których poniesienia unika się, wprowadzając wspólną walutę.

Dalsza część dyskusji dotyczyła m.in. politycznych aspektów utworzenia i funkcjonowania strefy euro, wspólnej polityki pieniężnej, teorii optymalnych obszarów walutowych oraz funkcjonowania innych, niż strefa euro, unii walutowych w gospodarce światowej. Poruszono również zagadnienie roli euro jako pieniądza międzynarodowego, w tym także procesy euroizacji gospodarek, czyli wprowadzania euro jako obowiązującego środka płatniczego w krajach spoza strefy euro lub traktowania euro jako kotwicy walut narodowych. Mówiąc o szansach osiągnięcia przez euro lepszej pozycji międzynarodowej niż ta, którą obecnie zajmuje dolar, przypomniano spektakularną „detronizację” funta szterlinga przez dolara.

Następnie analizowano przydatność modeli grawitacji, jako narzędzia badania intensywności różnych form międzynarodowej współpracy gospodarczej, w tym zwłaszcza handlu z zagranicą. Zastanawiano się również nad bilansem korzyści i kosztów wprowadzenia wspólnej waluty europejskiej w Polsce. Zwrócono uwagę, że dawniej uznawano korzyści z integracji monetarnej za wyższe od kosztów związanych z jej utworzeniem. Kryzys gospodarczy ujawnił problemy strefy euro (wynikające w dużej mierze z niejednorodności gospodarczej jej państw członkowskich), co skutkuje uświadomieniem sobie dużych (i wręcz rosnących) kosztów ekonomicznych związanych z udziałem w europejskiej unii monetarnej (chodzi m.in. o brak narodowej polityki kursowej i monetarnej, mogącej być buforem amortyzującym skutki kryzysu gospodarczego). Uczestnicy seminarium zwracali uwagę, że realizacja projektów badawczych dotyczących integracji monetarnej powinna stać się nieodłącznym elementem debaty publicznej na temat wprowadzenia euro w Polsce.

Zwrócono też uwagę na wrażliwość wyników badań na próbę poddawaną testowi empirycznemu i sposób jej doboru. Podkreślono, że obecny kryzys znacznie zmienia

rachunek kosztów i korzyści związanych z integracją monetarną. Przy tej okazji poruszono również problem dotyczący dostępności danych statystycznych (niedostateczna dezagregacja, brakujące dane itp.).

Z punktu widzenia zespołu badawczego, ważną wartością dodaną seminarium była możliwość skonfrontowania wyników prac z poglądami uczonych zajmujących się pokrewną problematyką oraz niezwykle cenne uwagi i wnioski. Dyskusja stanowiła źródło inspiracji do dalszych wspólnych badań zespołu. Jest to szczególnie ważne ze względu na interdyscyplinarny, międzyuczelniany i międzypokoleniowy skład zespołu badawczego.

Elżbieta Czarny, Paweł Folfas

Przypisy

¹ Komitet Badań Ekonomicznych NBP utworzono w 2009 r. Do jego głównych zadań należy organizowanie – co najmniej raz w roku – konkursów na projekty badawcze przeznaczone do realizacji przez pracowników NBP oraz osoby spoza NBP, a także ocena projektów zgłaszanych na konkurs. Na I Konkurs Komitetu, ogłoszony na początku 2010 r., wpłynęły 44 projekty badawcze, spośród których do realizacji zakwalifikowano 15.